

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

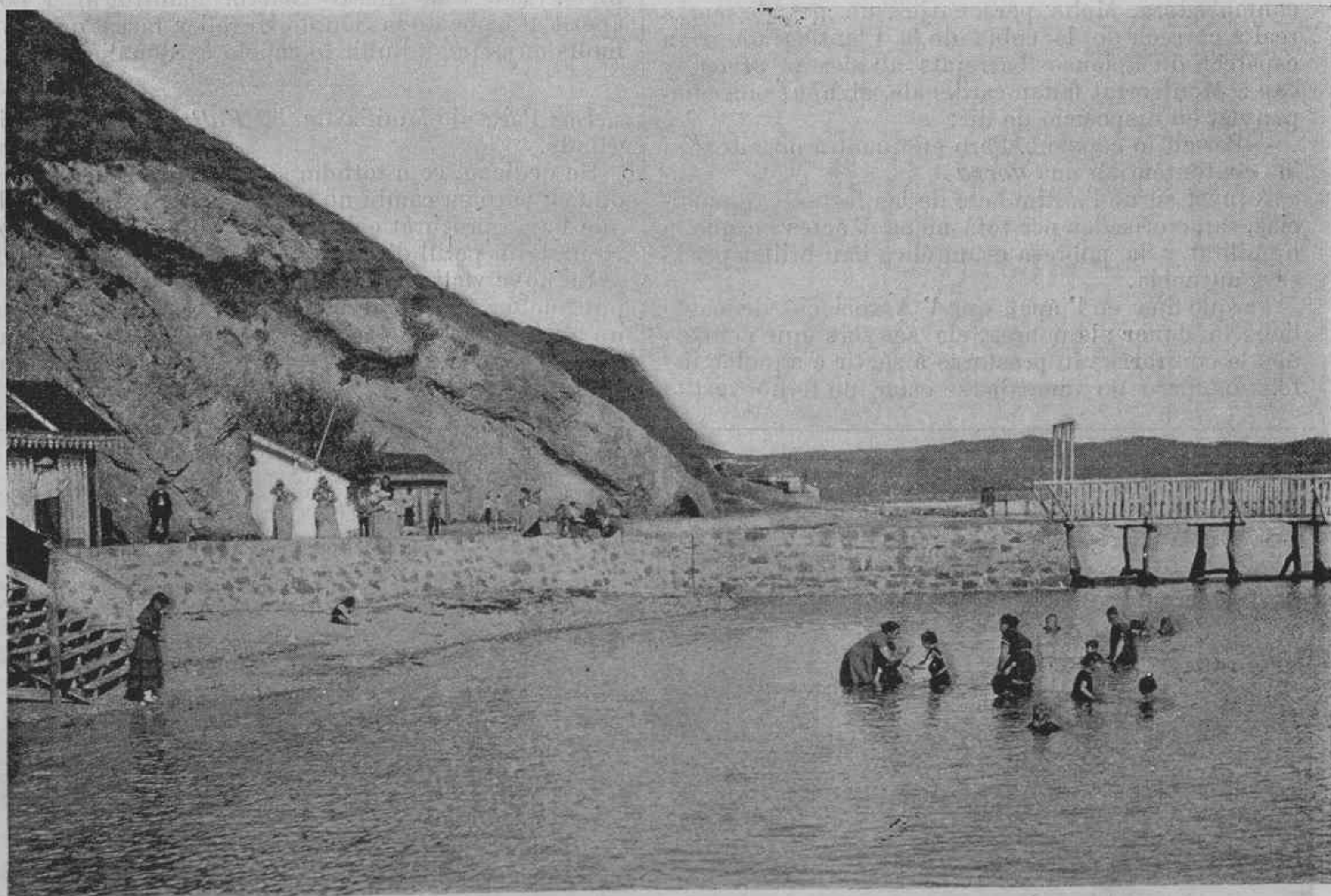
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

PASSEIG PER LAS PLATJAS D' ESPANYA

Pravia. (Asturias.)

CRONICA

Desde bon matí D. Manuel ja era á l'estació de Zaragoza á fer netejar y espolsar lo cotxe saló que té pel seu servey y regalo l'illustre y may prou ponderat Sr. Marqués de las Cinquillas.

Aquestas empresas ferrocarrileras está vist que no poden repartir un céntim als seus accionistas, pero 'ls cotxes salons á disposició dels seus concellers *que s'han empobrit* remenant las cireras, aquests si que no poden faltar. Per aixó, sens dupte, reclaman los auxilis del Estat... Ells sobre tot s'han perjudicat molt fabricant *des vies ferrées en Espagne!*....

Y 'l cotxe-saló que 'ls passeja per las líneas s'habilita quan l'ocasió s'ho porta, tant per l'home públich influent que tot ho dissimula, com per lo Cardenal del Sacro Colegi que tot ho beneheix.

Fins D. Manuel, en obsequi del Cardenal, vá adjudicarse per un instant lo càrrech de majordom de la empresa.

Quan vá tenir lo cotxe-saló net, lluhent y á punt de rebre al purpurat, hauria pogut dir:

—No era per cert fins ara aquesta vía que jo vaig construhir en mos bons temps, lo camí mes recte y segur per arribar al cel; pero avuy pel mer fet de passar per ella 'l cardenal Cassanyas quedarà redimida per sempre mes. Desd'ara quedan rectificadas las esses morals de la línea, per mes que las materials, ó sigan las que 'm van valer una fortuna, no puguin rectificarse. Pero ab l'intercessió eficas dels Prínceps de la Iglesia, Deu Nostre Senyor tot ho perdona.

* * *

La despedida del héroe del capelo siguié fastuosa, conmovedora. Molts personatjes, un pet de marxa real á càrrech de la cobla de 'n Llantias, un gran espatech de aplausos barrejats ab alguns *vivas*, y cap á Montserrat faltan cardenals, ab una bona companyia, en disposició de dir:

—Per ell lo capelo.... Pero en quant á nosaltres ja 'ns contentém ab una *gorra*.

Aquest siguié l'últim acte de las festas cardenali-cias, caracterizadas per tota mena d'actes en que la humilitat y la pobresa evangélica han brillat per la seva ausencia.

Perque fins en l'ápat que l'Associació de cató-lichs va donar als pobres, els senyors que componen la confraría van prestarse á servir á aquells infelissos, pero no van saberse estar de ferho vestits

de rigurosa etiqueta, ab lo frach ben tallat, l'ermilla escotada, la petxera llustrosa y las botas de xarol, com si volguessin dir als pobres que devoravan la gasofia:

—Aprenguéu á medir la diferencia que hi ha entre vosaltres y nosaltres... entre la casaca y la brusa.

Diferencia en lo vestit y diferencia en lo *menú* del tiberi. Lo qu' es de aquella *bisque d'ecrevisses á la cardinale* que inaugurava l'ápat del Ajuntament, los pobres de l'Associació de católichs no van pas tastarne.

* * *

A propósit dels banquets cardenalicis, vaig sentir una frase que no puch deixar de consignar com á digna coronament de aquest sustanciós assumpto.

Recordava una persona que pot saberho, que 'l Doctor Estalella apenas hagué pres possessió de la Sede de Teruel, se disposá á fer una visita pastoral á tots los pobles de aquella extensa diócesis, y al efecte previngué als rectors, que per rebrel com ell desitjava, no fessin cap extraordinari.

Un dels que reberen la comunicació episcopal, prenent l'ordre del bisbe per un cumpliment, determiná obsequiarlo á tot gasto, ficant com vulgarment se diu l'olla gran dintre la xica.

Pero 'l bisbe Estalella després de haver menjat sols de un parell de plats y encare molt parcament, al veure lo devassall de vianda que li tenían preparat, digué alsantse de la taula:

—Sr. rector, tot lo que queda repartéixiu als pobres.

Qui contava l'anécdota que acabo de relatar, terminava ab la següent frase:

—Tal vegada per aixó 'l bisbe Estalella, als dos anys de haver prés possessió de la mitra, ja era mort. ¡Qué Déu Nostre Senyor mantingui 'l bon apetit al bisbe de la Séu de Urgell y fassa que per molts anys pugua lluhir lo capelo cardenalicí!

Los Pares de familia de la *Fulla* son molt originals.

Se dedican, com tothom sab, á redimir donas perdudas; pero en cambi no hi ha un sol exemple de que hajan procurat evitar que 's perdin las que corren algun perill d'extraviarse.

La noya víctima de la miseria y del desamparo, á punt de fer un cop de cap, acudirá en vá demanant un ausili á tan celosos vetlladors de la moral. Mentre no caygui no trobará pas una má generosa que la socorri.

ART CATALA (per MODEST URGELL.)

Tardes d'istiu.

Qualsevol diria en vista d' aixó que lo únich que 'ls estimula y 'ls atrau es la *farúm* del vici.

Lo mateix passa en materia de arreglar matrimonis.

Quan saben que una noya está compromesa, buscan afanyosos al galán, autor del estropici y no pararan fins que li donan entenet de cubrir la falta ape-lant al matrimoni. Quant mes lo galán s' hi fá de pernas, mes l' hostigan y 'l xeringan... «Aixó no vols, donchs aixó eurás.» Tal es lo séu lema.

En cambi si 'l galán hi vé bé desde un principi... Res, entérinse del següent cas, rigurosament històrich.

Ell era un obrer y ademés recluta disponible... ella una treballadora. S' estimavan: van tenir un moment de ceguera... y las conseqüencias se van palpar al cap de pochos mesos.

Desconsol de la noya, mitigant desseguida pel jove que vá dirli:

—Soch un home honrat y cumpliré ab lo méu deber, tant mes quan de un moment al altre poden

cridarme á las filas y basta enviarme á Cuba. Aném donchs ara mateix á la rectoría.

Lo rector al enterarse de la condició del jove, que, com hém dit avants era recluta disponible, digué:

—Fills méus jo no 'us puch casar... l' assumpto depén del clero castrense... S' ha de formar un expedient.

Es á dir s' han de fer gastos, y 'l jove no tenía un quarto: s' han de practicar gestions y 'l jove no sabia per quin cantó girarse.

En tals apuros, á la mare de la noya se li ocorre la idea de acudir als Pares de familia:—Ells que sempre van adelarats per arreglar casaments ens traurán d' apuros—diu la bona dona.

Y tal com ho pensa, ho realisa.

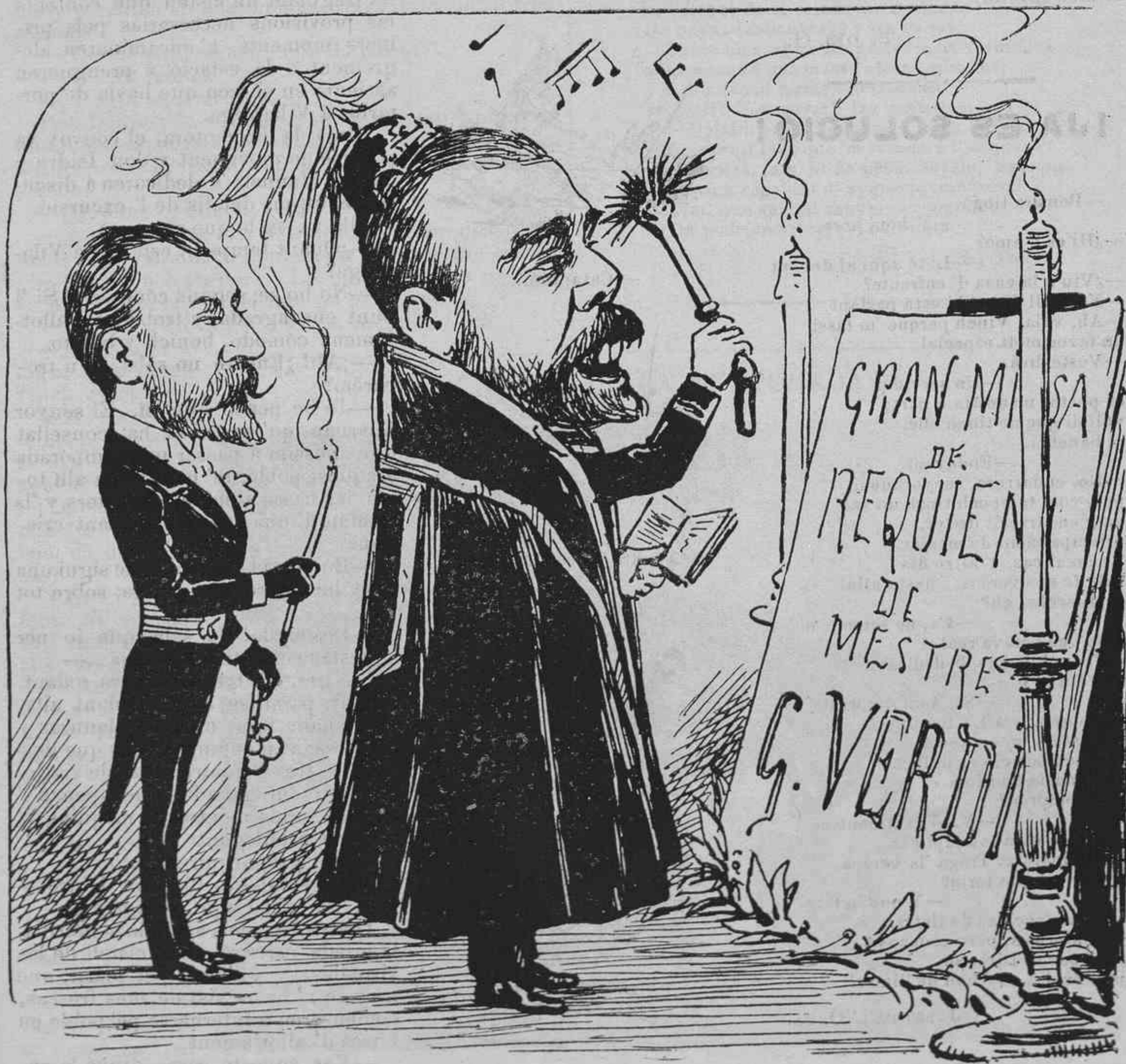
Ni may que ho hagués fet. Se la van treure del davant ab un rebufó:

—Es á dir que 'l jove s' hi vol casar!...

—Si, senyors, que s' hi vol casar ¡pobret!...

—¿Y donchs que s' ha figurat que nosaltres som agents de matrimonis?... Si tenen mals de cap, pás-

FESTAS MUNICIPALS

En la gran *Missa* de 'n Verdi, no hi ha que donarhi voltas,

lo que ha fet el pare Llantias es cantarhi las *absolltas*.

sinse'ls... Nosaltres, ab lo cas de vos-té y de la séva filla no hi tenim res de veure. Hem acabat.

Y la pobra dona se 'n vá anar casi plorant.

Si 'l séu futur gendre hagués sigut un tuno l' haurían protegida, ajudantla á carregarse aquella creu á sobre. Era en cambi un xicot honrat, y ells ab la gent honrada no s' hi tractan.

Afortunadament lo que no han fet ells s' ha encarregat de ferho algú altre, que no blasona ni alardeja de prestar serveys á la moral, ni al cap de l' any publica estadísticas de las empresas que realisa.

A pesar de la indiferencia y 'l desdeny dels capritxosos pares de familia, lo matrimoni está á punt de realisar-se, y es de creure que 'ls nuvis serán molt felissos... precisament perque aquells senyors feudals de la hipocresía no hi han intervingut en lo més mínim.

P. DEL O.

IJA ES SOLUCIÓ!

—Bon dia tinga.
—Y bon' hora.
—¿Hi es l' amo?
—L' té aquí al devant.
—¿Viu á la casa d' enfrente?
—No, vull dí qu' hi está parlant.
—Ah, vaja. Vinch perque 'm fassi un favor molt especial.
—Vosté dirá.
—Un servidor es poeta, modestia á part; vull dí que no tinch ofici ni benefici.
—Endavant.
—No, endarrera, senyor meu; puig com tampoch tinch un ral vaig endarrerit de tot, principalment de menjar. Aném al cas: l' altre dia vaig fé uns versos... hasta allá!
—¿Llarchs, eh?
—Ca, no senyor, no! eran una octava real.
—Ja: vol dí que 'ls dedicava á n' el rey ó...
—Sí, á un ¡morral!
y al enviá'ls á LA ESQUELLA el Directó 'm contestá:
«La composició es fluixeta y s' hauría de llimá.»
¿No comprén?
—Vagi explicantse
—Oh, ja está tot explicat. Vosté mateix. Tinga 'ls versos ¿quan vol que torni?
—Y que 'n faig?
si ni tampoch sé de lletra!
—Conformes, però es manyá y segons el Director, ja li he dit... ¡s' han de llimar!

JAPET DE L' ORGA.

LO BURRO MANDRÓS

BUSCANT ALLOTJAMENT

—¡Arri, com un diable!...

—¿No seguirás?...

—¡Cataplúm!...

—Té, ara 's posa á menjar...

—¡Calla!... ¡Quina idea!...

—Miréusel ara 'l fart, com camina!...

Tot estava á punt per marxá 'l dimecres; pero la modista no tingué 'l vestit d' ella á l' hora convinguda y 's va haver de deixar corre per l' endemá.

El dijous tampoch pogué marxarse, perque ab lo disgust del dia avants la senyora 's trobá malament y no 's vejé ab cor per anar á l' estació.

El divendres ja s' hauría pogut marxar; pero tenint en consideració alló de *ni en viernes ni en martes*, per si ó per no va aplassarse la partida pel dia següent.

Y aixís va ser com el dissapte, quatre días després del que per la marxa s' havia fixat, don Isidro, carregat ab la maleta, donya Manuela, arrossegant la sombrilla y la criada traginant un cistell que contenía las provisions necessarias pels primers moments, s' encaminaren alegrement á la estació y prengueren asiento en el tren que havia de portarlos á Vilagroga.

Xiulá la locomotora, el convoy va posarse en moviment y don Isidro y donya Manuela 's dedicaren á discutir los últims detalls de l' excursió.

Ella va ser la que comensá.

—¿Quánt temps hi estarém á Vilagroga?

—No ho sé; segons cóm pinti. Si 'l punt ens agrada, y trobém un allotjament cómodo, bonich y barato...

—¡Ah! ¿Encare no sabs si 'n trobarém?

—Jo bé penso que sí. El senyor Miarnau, qu' es qui m' ha aconsellat que anessim á passar una temporada á aquest poble, m' ha dit que allí todas las casas admeten forasters y 'ls tractan d' una manera bastant cristiana.

—Bueno, ja t' aviso. Que sigui una casa ben ayrejada y neta; sobre tot neta...

—Descuyda! Ja sabs que jo per aquestas cosas tinch un nas...—

Lo tren ab tot aixó anava rodant, rodant, parantse aquí, xiulant allá, escampant fum, crasant planuras y atravesant montanyas, fins que després de tres ó quatre horas de viatge, una veu enragallada, que apenas s' entenía, cridá mentres la máquina 's aturava esbufegant:

—¡Vilagroga! ¡un minuto!

—¡Cuytéu!—va dir don Isidro:—hem de baixar aquí. ¡Depressa!—

Donya Manuela agatá la sombrilla, la criada carregá ab el cistell de las vituallas, y guiadas pel marit, que may se n' havia vist de mes frescas, comensaren á internarse pel poble en busca d' allotjament.

—Ves aquesta casa—digué la senyora, fixantse en una, d' aspecte agradable:—potser aquí 'ns pendrían..

—Preguntémho!....

Don Isidro entrá 'l primer; darrera d' ell seguí la minyona, y al detrás, ja casi reventada de caminar, donya Manuela.

—¡Uix!—exclamá aquesta entrant, y estirant l' americana del seu marit:—no preguntis pas res. ¡Deu me 'n guard de ficarm'hi aquí! ¿Sents quína mala olor?

—¡Y tal!—va fer don Isidro, arrufant el nas ab desagradable mueca:—¡Sortím desseguida, antes no 'ns demanin qué volém!....—

Emprenen altre cop la caminada, marxant á la ventura y pegant llambregada sobre las casas d' una mica d' apariencia.

—Tal vegada aquí!—torna á dir donya Manuela, senyalant una porta á través de la qual se veu un menjador molt alegre y un jardinet plé de verdura.

Don Isidro s' adelanta y las dugas donas lo segueixen; pero al instant penetra pels nassos del matrimoni aquella mateixa mala olor que han sentit en la primera casa.

—¡Ex!—torna á dir la senyora retrocedint:—¿sents?

—¡No me 'n parlis! ¡Quína bravada mes tremenda!....Tirém mes amunt.

Tornan á caminar, tombant y giravoltant pel poble y parantse ab desconfiansa davant de dos ó tres casetas.

—¡També aquí se sent aquella olorota!

—¡Y aquí també!

—¡Y aquí encare mes!—

Don Isidro y la seva senyora comensan á mirarse una mica espantats, secundats per la criada que 'ls segueix com un autómata, traginant el cistell de la vianda.

—¿Qué me 'n dius d' aixó?

—¡No sé!.... Una olor tan pestilent, tan desagradable. ¿Qué dimontri deuen fer en aquestas casas?

—¡Vésho á sapiguer!.... Lo que jo 't juro es que en uns llochs tan empestats no m' hi quedo....

—Ni jo.... Pero ¿qué fem ara, mentres tant?

—¿Vols que 't digui una cosa? Tinch gana.

—Mira, jo també. ¿Assenté m' nos sota aquells arbres, y tot menjant rumiarém lo qu' hem de determinar?

—Ja ho estém fent. Noya, passa á davant. Vés allá, treu la teca del cistell, y pó-sala á terra demunt del toballó que hi ha á dintre.—

La criada obehix; lo matrimoni s' encamina lentament al lloch dels arbres, s' assenta sobre l' herba y en un mateix moment, moguts per idéntica impressió, marit y muller se posan la má al nas.

—¡Ave María

Puríssima! ¡L' olorota d' aquellas casas!

—¡Y tal! ¡La mateixa! ¡exactament la mateixa!

—¿Qué deu ferho aixó?

—¡Es impossible aguantarho!—

De sopte, donya Manuela llenca un crit y s' alsa esferehida.

—¡Mira 'l pollastre rostit que dúyam!

—¡Uf!—exclama don Isidro aplicanthi 'l nas:—

¡Passat, consumit.... pero, de quína manera!....

—¡Es clar!—diu la minyona ab ingénua senzillés:

—¡com que ja l' havíam cuyt el dimars.... y avuy som dissapte!....—

Donya Manuela aixeca 'ls ulls al cel; don Isidro 'ls clava avergonyit en terra.

¡Vet' aquí la mala olor que sentian en totas las casas de Vilagroga!.... ¡Si la portavan ells mateixos!....

A. MARCH.

EN L' EMBALAT

Sonet

Sobre l' alfombra, alegres las parellas
ballan donantse cops y trepitjadas;
al voltant de la sala están sentadas
las noyas desdenyosas y las vellas.

Passa un soci ab las galtas molt vermellas
engrescant á una moxa ab sas miradas,
y li diu dantli fortas abrassadas,
ab perill d' ensorrarli las costellas:

—Deixim prempsarla més, nena bufona.

—No apreti tant que 'm trencará l' esquena.

—Es vritat, ja n' hi ha prou. Seyém, Ramona

qu' estich regalant d' aygua ¡quina pena!....

Seyém, que suhant tant si seguím drets

se 'm podrian escorre 'l calsetets.

A. DORIA.

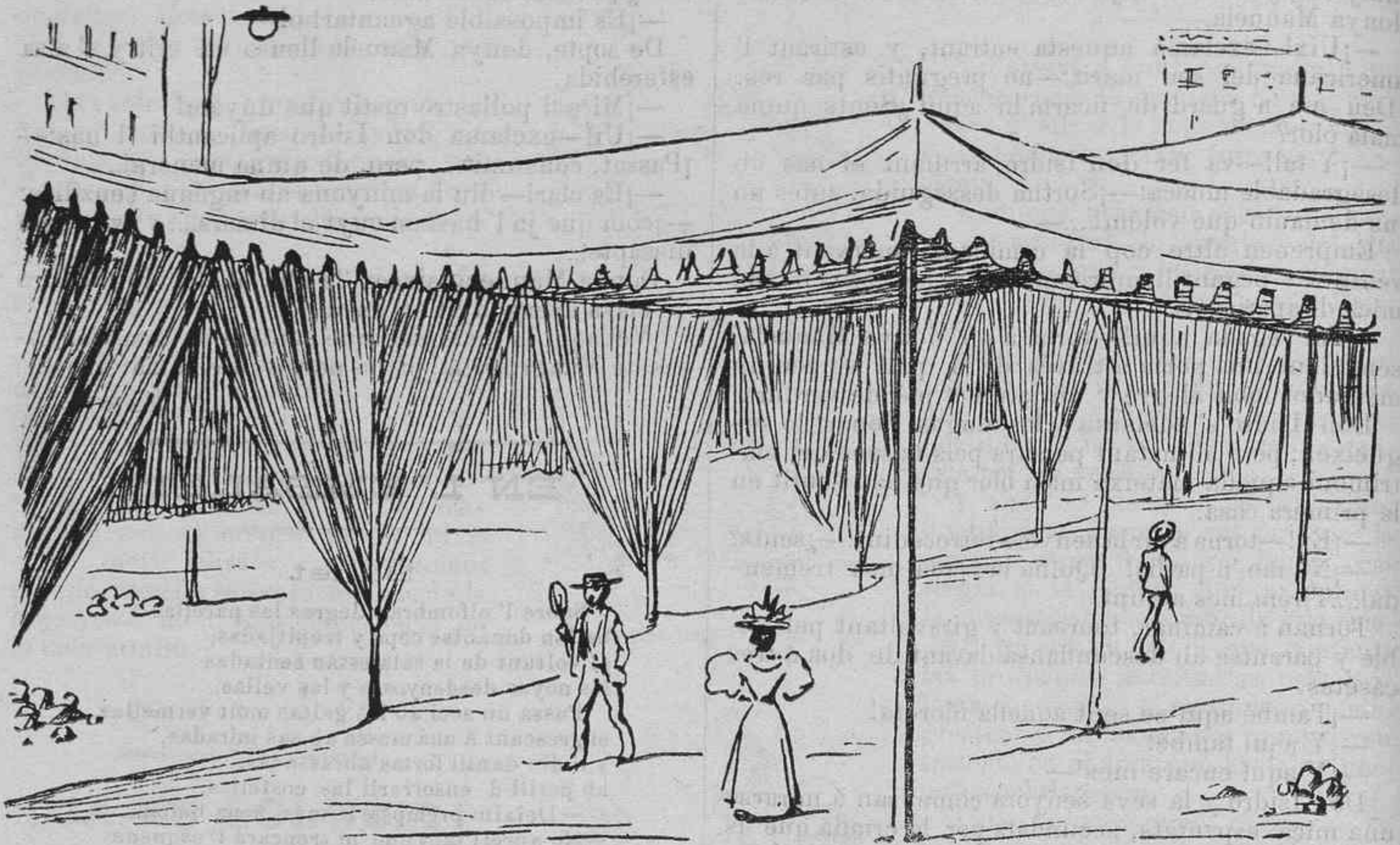
NOTAS DE LA TEMPORADA

(Inst. RUS, colaborador artistic de LA ESQUELLA)

L' hora de l' aygua fresca.

PROJECTES PERA FER PRACTICABLE

Convertirla en un inmens embalat.

CONTRAST

Reparin quina cosa més curiosa.

Mentres la població de Barcelona disminuïeix, la col·lecció de feras va augmentant.

Per una part, gent que emigra al Brasil, a Buenos-Ayres y al quint infern.

Per l'altra, remesas de tigres y lleons arribant continuament al Parch de la Ciutadela.

En la crònica trista, columnas de xifras indicant el número de joves que pròximament han de marxar cap a l'Habana.

En la crònica alegre—¡vaya unas alegrías!—llestas interminables dels animals que ingressan en la col·lecció zoològica.

¡Qué més!... Pera pagar los miserables premis de las pobres criaturas que concorren a las escuelas municipales, Barcelona no té diners.

Pera comprar llops, serps, mussols y sargantanas, sí.

¡Qué vol dir aixó?

Que aquí als únichs que 'ls lluheix 'l pel, es als animals que tenen pel de fiera.

No sé lo que hi ha de veritat en alló de que «l'Àfrica comensa als Pirineus.

Lo cert, segur, y tan positiu com l'evangeli, es que 'l Parch de Barcelona perteneix avuy a l'Àfrica.

O que l'Àfrica s'ha traslladat al Parch.

Estich cansat—y suposo que vostés també—de llegirho:

«Los provehidos del Ajuntament se queixan del »retras ab que a la Casa gran els pagan els comptes.»

»A pesar de las continuas lamentaciones dels »hins del carrer de Fivaller, lo municipi no s'ha »dignat dirigi una mirada compassiva a aquells »abandonats andurrials.»

«Las brigadas del Ensanche encare no han cobrat »la paga del passat Abril.»

«L'empedrat del carrer A fa llástima.»

«Las aceras de la plassa B fan pena.»

«La font del barri C no raja.»

Pero al costat d'aquestas deplorables noticias s'hi veuen aquestas altras, plenas de llum y saturadas de felicitat:

«Han arribat los hermosos micos que l'Ajuntament tenia encarregats als millors criaderos ex- »trangers.»

«En l'última sessió del municipi va aprobarse »per unanimitat l'adquisició de quatre ó cinch »drachs de gran tamanyo, pera figurar en nostra co- »lecció zoològica.»

«En virtud de las repetidas queixas dels lleons del »Parch que—¡pobras bestias!—están carregadas de »rahó, l'arquitecto del Ajuntament está estudiant »la reforma total de la seva gabia. (La dels lleons; »no la del Ajuntament.)»

Tal vegada ningú's recorda de netejar las cloacas.

Ni's regan los carrers.

Ni's recullen las pobras criaturas abandonadas en la vía pública.

Pero en cambi 'ls ossos viuen rodejats de comeditats.

Als lleons se 'ls posa gas, aygua viva y no sé si també oratori.

Y als avestrussos se 'ls nombra animals de plantilla, ab cárrech a la secció de calamitats locals.

¡Y encare, parlant d'aquest Ajuntament, ne dirán «Ayuntamiento constitucional de Barcelona.»

M'hi mirat deu vegadas la Constitució, y en lloch hi vist que digués una sola paraula de las bestias.

MATÍAS BONAFÉ.

LA PLASSA-DESERT DE CATALUNYA

LLIBRES

De dia.—Llogarhi parassols.

De nit.—Revólvers y trabuchs.

STARAMSADAS

I
De ton ingrát amor molts cops rënego
y sino 't pogués veure ... fora cego!

II
—T' estimo—váreig dirte una vegada
qu' estavam tots dos sols parlant baixet;
tú no 'm vas volguer creure y una proba
vaig donarte ab aquell dols petonet.
...Y 't vares enfadar, desde llavoras
molt mala cara 'm fas y no 'm dius ré,
y jo sempre que 't veig ¿sabs lo que penso?
ique de mals agrahts l' infern n' es plé.

III
Avants tú passavas gana,
ara un senyó 't passa á tú
deu duros cada senmana.

IV
Corrents, vina als meus brassos...
que jo m' ajupiré y caurás de nassos.

V
Quan érats bugadera
portavas net el cor y hasta la cara;
la virtut era en tú gran companyera,
mes, noya, lo que es ara
des' que al safreig va caure ta puresa
sempre vas tota bruta
y en més de una disputa
gosas encar' parlar de roba extesa.

VI
Quan jo de tú m' allunyo, 'm despedeixes
ab un somris extrany;
molts cops a tuell somriure 'm fa l' efecte
que te m' estás rifant.

VII
Tant m' agrada la carn,
que á la brasa me 'n menjo jo molts trossos,
tú aixís may t' ha agradat;
la carn t' agrada més... d' un altre modo.

VIII
Que 't parli gras t' agrada, noya, ho crech,
pro ¿cóm puch parlar gras si estích tan sech?

J. STARAMSA.

y Cada rey su ley. En tots dos se presenta la gran figura del general Prim, á qui tan intimament tingué ocasió de tractar l' autor del llibre.

Los productos de aquesta obra y de totas las que ab anterioritat porta publicadas D. Víctor, se destina al foment del Museo-biblioteca de Vilanova y Geltrú, ab lo qual lo señor Balaguer ha immortalisat son patriotisme y sa esplendida generositat.

ESTUDIO DEL TERRENO PLEOCÉNICO DE TARRASA Y DE SUS RELACIONES CON LAS FORMACIONES CONTIGUAS por D. DOMINGO PALET Y BARBA.—Lo jove autor de aquest treball es un tarrasench entusiasta de la terra que 'l vejë neixer. Admirador de la gea, á forsa d' observacions y estudis ha lograt reunir un caudal de datos referents á la formació del terreno de aquella ciutat y sos alrededores, coordinantlos ab molt método y donant mostrars continuas de sa ilustració y de sos coneixements en la difícil materia que tracta. En un país ahont aquesta classe d' estudis no obtenen la més mínima recompensa y á penas si logran despertar l' atenció del públich, son encare mes dignes de aplauso ls esforços de un jove tan intel·ligent com lo Sr. Palet y Barba. Il·lustran la Memoria ben executats planos que ajudan considerablement á la comprensió del text.

EXPOSICIÓN UNIVERSAL DE CHICAGO (Notas científicas) per D. RAFAEL PUIG Y VALLS.—Interessantíssima Memoria publicada per acort de la Diputació provincial de Barcelona, que tingué la fortuna d' estar representada en aquell certámen per un enginyer com lo Sr. Puig y Valls, tan intel·ligent, com pundonorós.—Las notas científicas, unidas á las memorias y llibres que sobre la Exposició americana ha publicat anteriorment lo Sr. Puig y Valls, tancan un caudal inmens de datos, noticias y observacions de gran utilitat per l' industria, l' agricultura y 'l comerç. No tenim noticia de que cap mes espanyol haja fet un estudi tan complet y tan oportú del gran certámen, com el que 'l Sr. Puig y Valls ha ofert al país y á las corporacions que ab tant acort li conferiren la séva representació.

RATA SABIA.

¡ANACRONISME!

Lema.—*Lo passat no torna.*

Vora la estàtua de Rhamses, cayguda
no sé si á impuls del temps ó per ma d' homes,
dintre un sepulcre de granit y marbre
he trobat una momia!

Donzella m' ha semblat, y revifantla
ab un filtre secret d' ardenta forsa,
ha tornat á solcar, sanch per sas venas....
¡s' ha animat 'l seu rostre!

L' hi he contat com vá 'l mon en nostres días;
l' hi he passat tres mil anys en bella estona,
y refet ja son cos, de vida plena....
¡l' he deixada al mon sola!

¡Pobra donzella! No han passat vuyt días
qu' ha tornat cap á mí, tota plorosa....

—Bon agorer, m' ha dit.... ¡Jo 'ls teus desitjos
t' agraeixo en bon' hora!....

¡Mes aquest mon, no es lo mateix.... com era!
¡Son tan extranyes els homes y las donas!
¡Tan distints 'ls enginyers dels que hi havian
en mas edats remotas!....

¡Tan falsas las virtuts ó diferentas!
¡Tan cambiadas en tot, totas las cosas!....
qu' aquest mon.... no 'l conech!.... ¡Jo no hi sé viure!
¡Tórnam, donchs, á ma fossa!—

Y l' hi he tornada.... La donzella egipcia
ha quedat altre cop, per sempre, closa
dins del sepulcre de granit y marbre
que 'l sol del desert torra!

Mes avans de partir, eixa sentència
he grabat fonament, damunt la llosa:
—*Lo temps que passa, es una eterna Ulima
que tot, tot ho transforma!*

¡Pobles y llenguas, monuments y rasses
abat y crea ab prepotenta forsa!

¡Il·lus, qui intenta deturar sa via!....

¡Il·lus, qui 's pensa que 'l passat retorna!

MARIÁN ESCRIU FORTUNY.

LIRICH

No diré que 'l drama titulat *La jota aragonesa* sigui un
timo efectuat pel procediment del enterro, porque aixó de
timo resulta massa fort tractantse de teatros...., y ademés
perque en tot cas s' hauria de dir que no es el procediment
del enterro sino 'l del desenterro 'l que s' ha empleat.

¡Vaya un mort es el tal drama!....

Estrenat trenta anys enrera, ningú 's recordava d' ell
ni dels pares que varen posarlo al mon. Es una obra infantil,
ab molta patrioteria á tot gasto y sense un sol rasgo de
verdadera emoció.

Si 'ls francesos contra 'ls quals sigui escrita—ja que 's
tracta de un dels sitis de Zaragoza—la vejessin representar,
jo crech que si no morts se quedarian adormits.

¡Magnífica ocasió per derrotarlos!....

*
* *

A benefici del Sr. Thuiller vá estrenarse una pessa molt
aixerida del aplaudit autor D. Enrich Gaspar. Se titula
La rebaja del tío Paco, es divertida y está escrita en un
llenguatge correcte, viu y xistós.

Respecte al seu éxit, no tinguin por que hi vaja 'l Tío
Paco ab la rebaixa.

TIVOLI

La rueda de la Fortuna, es una sarsuela afortunada, que
res té que veure ab las xavacanadas en que tant abunda 'l
género xich.

La lletra deguda als Srs. Larra y Gullón desarrolla un
argument molt atractiu y abunda en xistosas ocurrencias,

y la música del mestre Caballero se distingeix per la seva
inspiració y originalitat.

L' obra siguié esmeradament interpretada y tingué un
éxit complet.

..

No ha alcansat tanta ditxa la sarsueleta *Tortilla al ron*,
que realment peca de sossa.

Y aixó que per fer aquesta truyta, 'l mestre Caballero
agafá la paella pel mánech.

Pero ¡qué s' hi ha de fer!... Las truytas al rom han
passat de moda.

NOVEDATS

Després de donarse algunas representacions del drama
El estigma sense que 'l públich s' animés á anarlo á veure
com ho feya esperar l' éxit de la primera representació, han
tornat al repertori clássich.

En la *Niña boba* la companyia de la Sra. Guerrero ha
sigut molt aplaudida.

CATALUNYA

Molt ben rebut s' ha vist de nou lo drama *Juan José* posat
en escena al Eldorado, en lo qual hi prenen part los artis-
tas de la companyia de 'n Mario; Srta. Vázquez y Sr. Va-
llés, units de altres elements reclutats per aquesta sola y
única representació.

Bó será que 'ls que no hajan vist encare l' obra notable
del Sr. Dicenta aprofitin l' ocasió, ja que segóns anuncis
de l' empresa las representacions terminarán á últims de la
present senmana.

GRAN-VIA

El primer tenor es una sarsueleta escrita pels Srs. Fé y
Castell y Pont, redactors de *El Mercantil Valenciano*, y po-
sada en música pel mestre García Solá.

Lo llibre té algunas situacions cómicas y bastants xistes,
y en quant á la música es fácil y agradable, enganxantse
fácilment al oído.

Lo Sr. Miró hagué de repetir uns couplets que canta ab
molta gracia.

JARDI ESPANYOL

Lo Sr. Figueras Ribot ha donat una proba mes de sas fe-
lissas disposicions pel teatro ab la sarsuela *La llissó de di-
buix*, que posada en música pel mestre Fando, ha sigut es-
trenada al *Jardi Espanyol*.

En lo mateix local s' anuncian nous estrenos.

NOU RETIRO

Hasta 'ls *Hugonots* s' han posat en aquesta barraca de
banys lírichs. De gent no 'n vulguin més.

Y no extranyin que califiqui de banys lírichs unas fun-
cions de ópera, porque aixó de donar l' obra mestra de Mo-
yerbeer, á ralet l' entrada, diguin vostés mateixos si no es
la mar.

Per consegüent no te rés d' extrany que 'l públich s' hi
tiri de cap.

N. N. N.

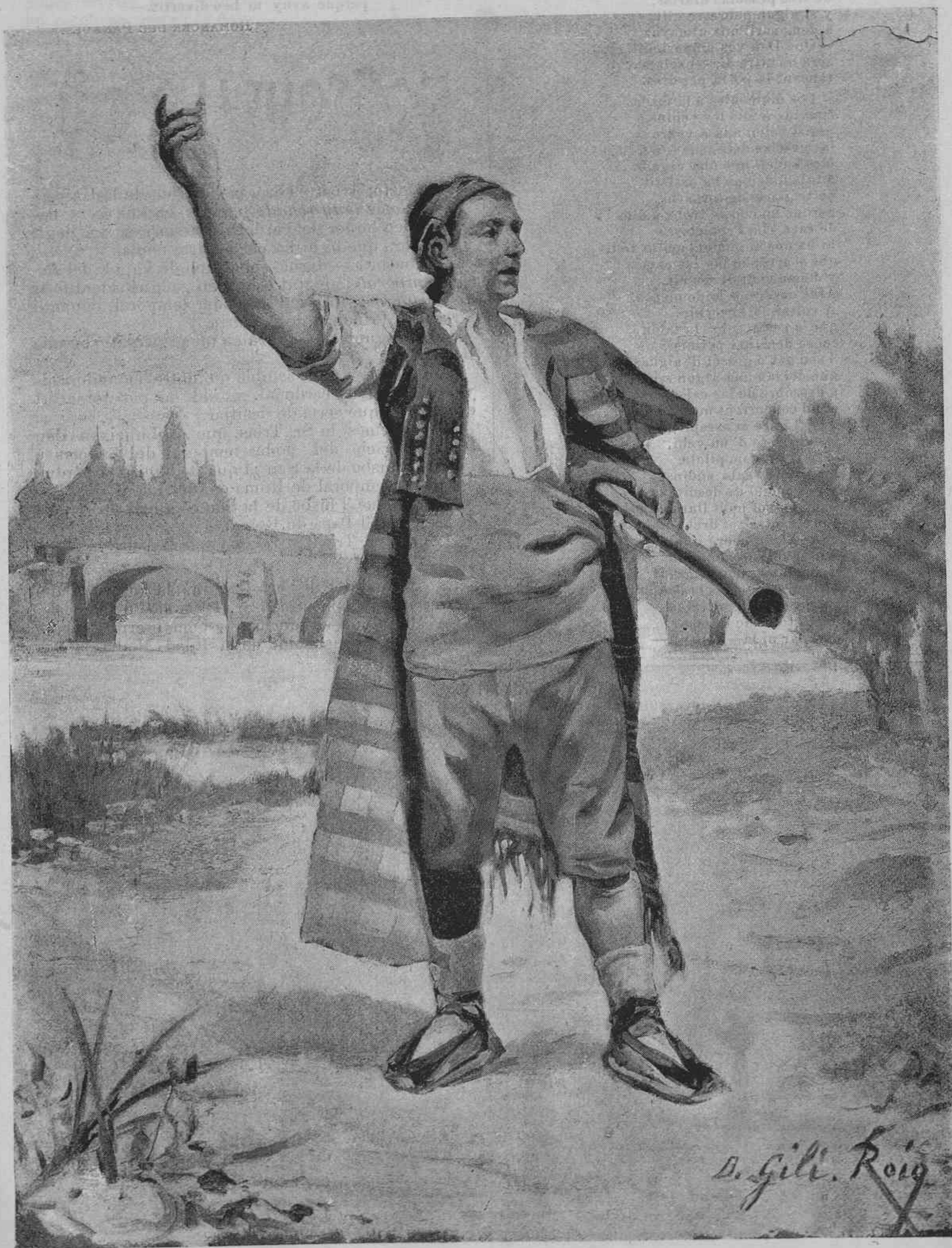
LA PROTECTORA D' ANIMALS

No 'ls faré pas son retrato,
ves, que 'n treuria de dils'
que ja es vella setentona
y son rostre mitj curtit.

D' amor sols ne té á las bestias,
puig las estima á desdir.
Si ella ven á la brivalla
que apedreguin algun *mix*,
ó be que estirin la qua
á algun joganer *xelin*,
els arma tan gran escándol
hasta que ixen los vehins
armats de garrots y estacas
per poder descompartils.

A casa seva está plena
d' animals de molts estils,
no li mancan cadeneras,
gats, gossos, conills porquins,
lloro, mico, una tortuga,
peixos, canaris, en fi,
diguemho d' una vegada

LOS HOMES QUE AVUY FAN FALTA (per GILI ROIG.)

Un defensor de Zaragoza.

te una arca de Noé en petit,
que hi gasta la friolera
per poderlos mantenir
de tres pessetas diarias,
y si algun pobre va allí,
á demanarli una almoyna
—Que Deu vos ampari, fill,
será un altre dia—exclama,
tancant la porta per dins.

Los diumenjes á la tarde
convida á tots los vehins,
per si volen aná á veure
las gracias dels seus titits,
Mes aquell que una vegada
á tals funcions ha assistit
no te ganas de tornarhi,
perque un cop se troba á dins
de casa «La Protectora»
hi ha uns animalets molts xichs
que s'arrapan per las camas
y donan molt de neguit.
Aixó encare es lo de menos.
A voltas sol succehir
que 's posan sobre la falda
sense demanar permis
'l seu gat ó gosset d'aignas
que deixan aná algun riu
á dessobre de las calsas
d'un concurrent massa humil,
ó bé 'l mico si arreplega
lo sombrero d'un vehi,
lo fá corra com pilota
tot tirantlo sala endins,
y per cúmulo de desditxas
te un gossot molt llarch y prim
que alsantse tot dret de potas
sobre algun pobre infelís
li posa fet una llástima
lo frach mes nou y mes fi.
Al veure aquestas bestiesas
las personas d'alli dins
fugen totas de la casa
sens dar ni la—Bonanit—

Y ella, quant ja 's troba sola
es dir sola, ab sos titits,
los diu:—Tindreu paga doble
perque avuy m'heu divertit.—

ROMANCER DEL PANADÉS.

Lo Doctor Trias y Giró, catedràtic de la Universitat y home *muy echado pa trás*, en una festa celebrada en honor del cardenal Cassanyas, va llegir un discurs que n'hi ha per sucarhi neulas.

«Defensor es—digué—el obispo de Urgel, del Poder temporal», afegint que Déu volgué identificar al Doctor Cassanyas ab lo Poder temporal, donantli á regir lo Principat de Andorra.

Una pregunta: ¿Andorra es un principat ó bé una República?

Sobre aquest punt sembla qu'entre 'ls andorrans y 'l bisbe, avuy cardenal, no hi ha pas tot acort evangélic que seria de desitjar.

Per lo demés, lo Sr. Trias, que atribuheix á Déu la conservació del poder temporal de Andorra á favor del bisbe de la Seu ¿á qui atribuirá la pèrdua del poder temporal de Roma en detriment de Lleó XIII? ¿Es que 'l bisbe de la Seu está mes en gracia de Déu que 'l Papa de Roma?

¡Lógica Sr. Trias!... Lógica y franquesa!

* *

Cap al final del discurs—segons la ressenya del *Noticiero*—ja 's mostrá 'l Sr. Trias mes explicit.

«Acabó—diu—su precioso y bien escrito trabajo recordando que asi como en la Edad Media la voz

MARINA

Fresch panorama, que 's dona
en obsequi als molts lectors

que en aquests temps de calors
s'han de quedá á Barcelona.

ECOS DE CUBA

del Papa expulsó a los bárbaros y a los musulmanes, ahora servirá para unir a los católicos *contra la barbarie moderna.*»

¡Qué bárbaro!....

A no ser que per barbarie moderna vulga entendre l'aplicació dels primors de la cuyna francesa als banquets cardenalícs.

De setanta dos escriptors que conta la secció d'Ensanxe del Ajuntament, diu que se n'han trobat cinch —tants com dits tenim a la mà— que saben escriure al dictat.

Un periódich proposa que s'publiqui 'l nom dels cinch benemérits funcionaris.

Nosaltres som mes generosos. Nosaltres creyem que seria necessari erigir-los un monument al cap de amunt de la Rambla dels Estudis.

Convé que las generacions futuras, sápigán qu' en los últims anys del síglo XIX hi havia en la Casa gran cinch escriptors que sabían escriure al dictat.

S'ha construït una nova font de raig contínuo a Canaletas.

Y la delicadesa del Ajuntament arriba fins al punt de haverse fet al peu de la font nova, un petit abeurador pels gossos.

Lo gos de casa mentres escrich aquestas ratllas, m'está mirant y ab sa cara intel·ligent sembla que 'm digui:

Si hem de anar sempre ab bossal
y 'ns empayta 'l carretó
¿vol dirme de que serveix
aqueix nou abeuradó?

¡Quina calor mes horrenda!

Se respira foch y 'l cos humá sua y 's liquida com un quarto de gallina sotmés a la ebullició.

Per aixó, sens dupte, 'ls italians de la calor ne diuen *caldo*.

* *

Los únichs que no la senten gayre son los abonats a l'aygua de Dos Rius.

De unas quantas senmanas ensá, no 'n reben ni una gota.

Y com que la present es la ocasió en que més la necessitan, diuen tots ells:

—Amigo, si qu'estém *ben frescos!*

Per xó he dit avants qu'ells son los únichs que no senten la calor.

Ha arribat gent nova a la colecció zoológica del Parch.

Jaguars, pumas, panteras, ossos, hienas y altres personatjes apreciables.

S'hi conta ademés un avestrús... y hasta una serp.

Haventhi serp, ja no hi faltará mes que una poma y un Adam y una Eva, perque qualsevol de

—Vamo pa la manigua, hijito, que eso tuno españolé andan por ahí pelsiguiendo a las buenas mosas....

aquells reconets que di transformat en una reproducció exacta del Paradís terrenal.

L'únich periódich barceloní que ha aixecat fins als núvols *L'estigma*, de Echegaray, posat en escena a *Novedats* es *La Renaixensa*.

¡Prop de una plana li ha dedicat plena de sabonera d'olor!

Lo drama, en concepte de *La Renaixensa* no te un pero, ni un punt flach. Es una especie de portentó; de una de las obras *més perfectas* de la cullita d'Echegaray la califica.

En cambi tots los demés periódichs de Barcelona han posat en evidència ab rara unanimitat los defectes del *Estigma*.

Se coneix que cap d'ells té autor dramátich a la séva redacció, que conti ab Echegarays que 'l traduheixi y ab Guerreros que l'estreni.

¡Angela!.... O millor dit:

¡Angel!

Temps enrera vá ser robada l'espasa de l'estátua de Roger de Llúria situada en lo Saló de Sant Joan.

Ultimament, al pintor Viladomat li han robat la paleta; ab la circumstancia de haverli amputat un dit per ferla seguir.

Y ningú absolutament, cap guardia municipal, cap vigilant ni cap sereno vá adonarse de que 'l pobre Viladomat se quedava sense paleta y sense dit.

* *

¿Qué robarán demá a las demés estátuas?

Ja ho anirém veyent.

La única qu'está tranquila es la de Jofre 'l pelós colocada al peu del Arch de triunfo.

—A mí si—sembla qu'está dihent—que no poden robarme res... ni las ancas, perque l'escultor va descuidarse de ferme'n.

Després dirán que 'l govern no 's preocupa de la vigilancia de Barcelona.

Per aumentar la policia ha decidit gastarhi ¿quánt dirían?

Tretze mil pessetas cada any.

¡Quánta generositat!....

Naturalment, lo govern no pot ser massa rumbós, perque uns anys ab altres se 'n porta de Barcelona no mes que 70 milions de pessetas.

Los periódichs de Roma dedican entussiasias elogis al eminent pintor catalá Enrich Serra, per l'última obra que ha produhit, titulada: *Terra llatina*.

No es un quadro sol, sino un triptich, lo que ha pintat l'artista: tres telas que reproduheixen tres aspectes distints de la terra llatina ab sos monuments y ab sos estanys, ab sa vegetació y son cel melancólich.

La *Tribuna* assegura que may cap altre pintor havia interpretat Roma ab una penetració tan fonda y al mateix temps ab una forsa d'expressió tan suges-

DE LAS PASSADAS FESTAS

(Entre canonjes.)

—Eh! ¿Qué me 'n diu de tot' aquesta xerinola?
—Home... qu' hem passat uns quants dies divertits y satisfets, sense costarnos un xavo.

tiva. Y *L' Italie*, comensa son llarch article ab lo següent párrafo:

«Emili Zola acaba de sintetisar en un volúm las observacions fondas que Roma vá sugerirli; Enrich Serra ha fet lo mateix; y 'ls dos artistas han expressat un pensament idéntich baix una forma artística distinta, y las dos formas son dignas de Roma.

»Zola pintor ens hauria donat lo tríptich de Serra; Serra, novelista, hauria escrit Roma.

»Aquest encontre de dos grans artistas enmatlle-
vant al art dos de sas formas per arribar á un mateix resultat, proba la elevació de sas dos ánimas, y la grandesa de sas dos obras.»

Envihém la nostre enhorabona al insigne artista catalá, *conquistador* de la Roma artística.

Lo Sr. Escuder ha proposat al Ajuntament que sense treure 'ls Encants del mercat de Sant Antoni, s' estableixin també en lo carrer del Consulat y plasa de Sant Sebastiá, com avants de la Exposició.

De aquesta manera tindrem Encants tots los días de la senmana, menos los diumenjes.

¿Veritat qu' es *encantador*?

L' altre día un company nostre estava citat com á testimoni de un judici oral que havia de celebrar-se á l' Audiencia, baix la multa, en cas de incomparecencia, de 5 á 50 pessetas.

L' amich nostre vá deixar la feyna, vá menjar torra de hora y ab quatre esgarrapadas, suat com un

camálich vá arribar á l' Audiencia... y un cop allá ¡cucut!... la vista havia sigut suspesa.

Ara pregunto; ¿Per qué en cas de suspensió no s' ha d' enviar un petit recado, á totas las personas que están citadas? En compensació de la multa que se 'ls imposaria si no comparegessin ¿per qué no se 'ls ha de tenir aquesta petita consideració?

La justicia no crech qu' estiga renyida ni ab l' equitat ni ab la cortesía.

Un jove á una nena molt maca.

—Creguim, Carmeta, si s' aproban los pressupostos ja cal que s' amagui.

—Ay, ay ¿per qué?

—Perque no faltará qui li vingui al darrera per arrendarli la sal.

—Ahont aném Sr. Quimet?

—Hola noy: á pendre 'ls aires.
Aixís m' ho ha manat el metje
per veure si agafo gana,
y per tenir companyia
me 'n porto 'l gosset de casa.

—¿Qu' es de vosté, potser?

—Sí.

¡Quina pregunta més rara!...

—Donchs dispensi que li digui
que no se semblan pas gaire.

JANET DELS ALLS.

Lo noy gran del senyó Hilari
que vá y vé d' aquí á Rubí
fá l' ofici d' *ordinari*
y 's diu de nom *Serafi*.

ROSSENDO DE LA FLORIDA.

Se diu que ha agafat lo gat
lo noy gran de 'n Sancliment:
pero ell ho nega enfadat,
y diu que sols ha agafat
lo porró de l' ayguardent.

E. LLAVAYOL.

Es tan xato 'l Sr. Más
que ha deixat corre 'l francés,
perque 's troba compromés
quan ha de parlá ab el nás.

MAYET.

Un pobre home lloga un petit pis sota terrat, y quan lo procurador vá á cobrarli 'l mes li diu:

—Vosté vá enganyarme com á un xino.

—Jo?...

—Si senyor: vosté al llogarme l' habitació vá dir-me que hi havia aygua viva...

—Y encare m' hi atinch.
 —A veure, donchs, ensenyim ahont es?
 —Home de Déu, no sigui tan impacient: esperi que plogui y la veurá passar per las goteras.

—Lo que es jo—deya un jove farreny y de mal geni,—si algún día 'm caso y la sogra 'm molesta, del primer cop de puny la despampano.

Al sentirlo parlar aixís, un senyor de edat qu' está fins al cap de munt de la séva costella, li diu:

—Jove ¿vol ferme un favor? Casis ab la méva filla.

Entre banquers:

—Veritat qu' en Ramiro te molt bona conversa?

—¡Y tall!... Vegi si la té bona que *ha distret* tots los méus fondos.

—Acabo de veure 'l retrato de 'n Samuel. Figúrat que ha tingut lo capritxo de ferse retratar ab las mans á las butxacas.

—¿A las butxacas de qui?

Un pagés que vingué per primera vegada á Barcelona assistí á una solemne funció de iglesia, y al preguntarli que li havia semblat, respongué:

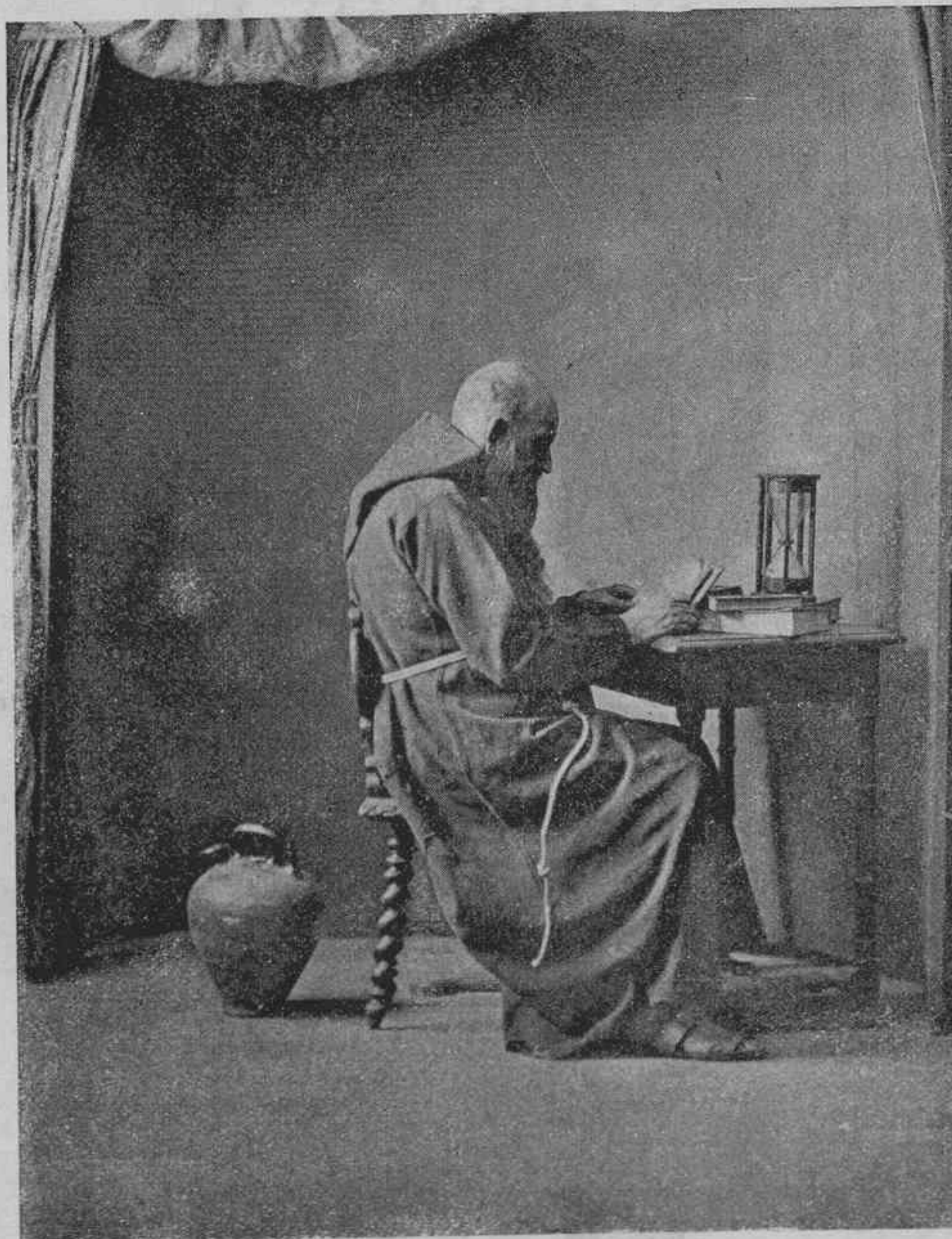
—Ja tenia rahó aquell que deya que aquí á Ciutat son molt maymóns. Al meu poble un capellá no mes enllesteix la missa mes depressa que aquí sent tres.... Bé es veritat, que mentres al meu poble la diu tota á la carrera, aquí, ab tot y ser tres, encare s' hi asseuhen dos vegadas.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Má-qui-na*.
- 2.ª ACENTÍGRAFO.—*Barbará—Bárbara*.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Los encants de Sant Antoni*.
- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Per posturas las monas*.
- 5.ª GEROGLÍFICH ILUSTRAT.—*Molt hi ha que fer en el casco de Barcelona*.

VIANDA DEL TEMPS

UN FRARE

(Llegint un romanso que comensa:

«Lo dia de Sant Jaume
 »del any 35....»)

TRENCA-CAPS

XARADA

I

—¿D' hont ets *quart-quinta* preciosa
 ¿quina es *hu* ciutat natal?

—Jo, senyoret, soch *total*;
 soch de *Hu-dos-tres-cinch* hermosa,
 pera servirlo á vosté.

—Gracias; ¿quin nom es el teu?
 si 's pot saber, ey!

—Qué? el nom meu?

Es clar que sí! á n' aquí 'l té:
 per servirlo 'm dich *Hu-cinch*.

—Gracias; (ni de jorn ni tart
 en ma vida he trobat, *quart*
 confiança tampoch tinch
 de trobarne, cap xicota
 com aquesta, tan amable....)

Escolta *Hu-cinch* adorable
 bonica y hermosa *tota*
 que de la flor del jovent
 n' ets ¡ay sí! la *quinta-prima*;
 escolta d' un que t' estima,
 sas paraulas un moment,
 En seguirm' t' empenyarías....

—En seguirte.... ¿cap ahont?

—Ves, cap á aná á voltá 'l mon....
 renyo, que cosas veurías!

Fins estarías á Roma,
 á París, Berlin, Utrech
 y es fácil que al Poble Sech....

—Y 'l que 'm promet no es de broma?

—Está clar, dona, que no...

—Mes, la gent á mí 'm veuría....

—Cá! jo ja t' amagaria
 dintre la *tres dos*.

—Y aixó?

Cá! cá! hi perdria la vida!
 no veu que m' ofegaré!

—No ho creguis dona.

—Per qué?

—Perque ets molt *cinch-repetida*.

P. TÓQUILA Y VAGINSE.

II

En *Tot* á una nena *hu-dos*
 li demaná sa *primera*,
 creyent qu' era molt *tres-dos*
 y tan sols tenia deutes.

NET DELS ALMOGÁVERS.

QUENTOS GRAFICHS (per APELES MESTRES.)
UNA BROMA DE CARNAVAL

Are vinga aquest caparrot....

—Ah salau! estich fet un negrito.

Un bon *veguero*.... y em sembla que farém broma!

—¡Alto, mambí, jo soch patriota y no puch permetre aquests abusos!

Y mentres ab una má l' hi estira 'l puro, li gira el cap ab l' altra.

¡Pobre negrito!

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCION
DIAMANTE

Obras de los más notables escritores
NACIONALES Y EXTRANJEROS

Van publicados 44 tomos

Acaban de salir á luz

Tomo 43

CUENTOS VASCONGADOS

POR FRANCISCA SARASATE DE MENA

Tomo 44

DIÁLOGOS Y ARTÍCULOS

POR FRANCISCO PÍ Y MARGALL

Precio de cada tomo 2 reales.

NUEVA

EL INDIVIDUO
Y LA
REFORMA SOCIAL

por Eduardo Sans y Escartin

Un tomo en 4.º Ptas. 6.

LUIS TACORONTE

SUPERFLÚMINA

Un tomo 8.º Ptas. 2.

J. O. PICÓN

TRES
MUJERES

Un tomo Ptas. 2'50.

OBRAS de D. P. A. de ALARCÓN

Novelas cortas (3 tomos)..	Ptas. 12	El niño de la bola.	Ptas. 4
El escándalo..	» 4	Juicios literarios y artísticos.	» 4
La pródiga.	» 4	El Capitán Veneno.	» 3
El final de norma.	» 4	Poesías serias y humorísticas.	» 3
El sombrero de tres picos.	» 3	De Madrid á Nápoles (2 tomos).	» 8
Cosas que fueron.	» 4	Diario de un testigo de la guerra de Afri-	
La Alpujarra.	» 5	ca (2 tomos)..	» 8
Viajes por España.	» 4	Ultimos escritos.	» 4

DOTZENA DE FRARE

OBRA PÓSTUMA DE **FREDERICH SOLER** (Serafí Pitarra)

ILUSTRADA PER M. MOLINÉ

Un tomo esmeradament imprés Ptas. 2.

ÁNGEL MURO

EL PRACTICON

TRATADO COMPLETO DE COCINA

Un tomo en 4.º Ptas. 5.

VEINTE DÍAS EN ITALIA

por FEDERICO URRECHA

Un tomo 8.º Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de corren. franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixa.

LO DINAR CARCATOLICH

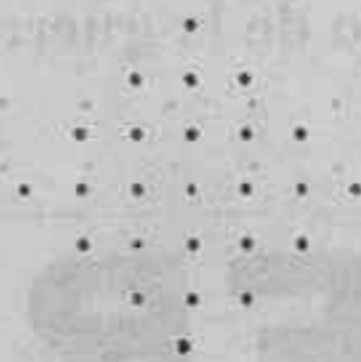
Ab desferras, desetxos, y altres sobras,
van doná un grrran tiberi als pobres pobres,
y per fé als infelissos més denteta,
los senyors se vestiren d'etiqueta.

ENDAVINALLA

Si un bou en lo prat está
pasturant y surt lo sol,
tant si vol com si no vol
¿qu' es lo primer que farà?

TÓFUL RUSCA.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: objecte de fusta.—Tercera: en las joyas.—Quarta: nom d' home.—Quinta: producte animal.—Sexta: nom de dona.—Séptima: vocal.

J. N.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Nom d' home.
- 1 2 3 4 8 6 7 9.— »
- 9 4 3 1 2 6 7.— »
- 3 4 5 6 7 8.— »
- 5 6 7 8 3.—Nom de dona.
- 1 3 4 9.—Nom d' home.
- 8 6 7.—Riu d' Espanya.
- 4 3.—Nota musical.
- 5.—Consonant.

EMILIO PRATS.

TRENCA-CLOSCAS

S. D. MARTA PRAL
OLÉRDOLA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títul de un drama catalá.

SILVESTRE DE LA MIETA.

GEROGLIFICH

×
P A
× × ×
L
O O O
P A
×
E R S

PAU DELS MATXOS

Demá dissapte, dia 18

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

8 planas de ilustració y text, tot de gran actualitat.

Preu 10 céntims lo número.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.